

Hayat

*Hayata. daima hayata.. dün-
yaya daha çok hayat katalım!...*

Nietzsche

Cilt I. 30 Eylül 1929. Sayı:140

Müşahade:

Köylü İktisadiyatı

İstatistik Umumî maddürlü-
ğünün neşrettiği külliyyatın dör-
düncüsünde nüfusumuzun dörtte
üçünden fazlasının köylü oldu-
ğunu görmekteyiz. Filhakika
Mösyö Jakar nahiye ve köyler-
deki nüfusumuzu 5,480,000 i
kadın olmak üzere 10,354,000
olarak tesbit etmektedir. Geriye
kalan 3305000 kişi de, 1595000 i
kadın olmak üzere, şehirlidir.
Bu demografi vaziyeti Türkiye
iktisadiyatı mesnedinin doğru-
dan doğruya köylü iktisadiyatı
olduğunu sarahaten göstermek-
tedir.

Diğer taraftan 14,000,000
halkımızın gene bu istatistik-
lerde 7,000,000 dan fazlasının
da kadın olduğunu görmekteyiz.

Şu halde umumî iktisat vaz-
iyetimizi tetkika başlarken vaz-
edecğimiz sualler kendiliğün-
den taayyün etmektedir: Türki-
ye de köylü ve kadın sayı ne
suretle kullanılmakta ve bur-
dan ne neticeler alınmaktadır?

Köylülerimizle temas eden-
lerin hemen ekserisi bilirler ki
köylünün çektiği sıkıntı kendisine
lâzım gelen istihsal vasıtalarını
temin etmek müşkülâtından

ileri geliyor. İstihsal vesaiti
meyanında belli başlıcası da
sermaye ve binaenaleyh kredi
meselesidir. Gene görgülerimizle,
işittiklerimizle biliriz ki köylü
kendisine lâzım gelen krediyi
çok defa %200 pahasına bile
tedarik edememektedir. Mem-
leketimizde hiç bir istihsal sa-
hası bilmiyoruz ki %20den fazla
irat getirebilsin. Vasatî olarak
bunu hatta %12 ye kadar
tenzil etmek lâzım gelir. %20
ile kredi bulan köylünün normal
kazancı o'an %12 ve azamî
%20 ile bu farkı nasıl karşı-
layabildiğini çok derin ve
esaslı surette düşünmek zaru-
retindeyiz.

Bu fark ya toprağının sa-
tılmasile, ya öküzlerini elden
çıkarmak ve ya gelecek seneler
üzerinden gene felaketli bir
tasfiyeye tabi olacak borçlarla,
yahut köylüye yalnız çok ba-
sit bir gıda temin ederek
başkaları hesabına azamî istis-
mar edilen sayı ile karşılanmak-
tadır. Köylü, toprağını veya
öküzünü satarsa bir ocak yıkı-
lacak, bir iktisadî hücre mahv-
olacak, ve binnetice iktisat sa-

hamız daha darlaşmış buluna-
caktır. Sayinden istifade ede-
miyen köylünün vaziyeti de
tamamen aynıdır.

İktisadî refahımızın belli baş-
lı mübeşşirleri, yıkık köylerin
yavaş yavaş imara doğru gitme-
leri, köylü kıyafetinin düzelme-
ğe başlaması ve nihayet bir iki
sene kuraklığa tahmmül ede-
bilecek köylü tasarrufunun
meydana gelebilmesinden iba-
rettir.

Şehirlerimizin vaziyeti doğ-
rudan doğruya köylerin ve köy-
lülerin iktisadiyatına merbut
bulunduğu için bunların irae
edecekleri vaziyet herhangi bir
şekilde makûs surette tezahür
eder, ve yahut biri sabit iken
diğeri ilerlerse Türkiye iktisadi-
yatında hakikî servet esaslı
surette çoğalmış addedilemez.
Vaziyetin izahı nihayet servetin
mahalden mahale, elden ele
tebeddül etmekte veya toplan-
makta olması ile izah edilebilir.

Umumî refahın mütenasip
tezayüdü görülüyor ki istihsal
vasıtalarının, başta kredi olmak
üzre, demokratlaşması, yani tah-
sil gibi köylünün önüne götü-
rülmesi ile kabildir.

1929 "Goncourt,,unun birincisi

Bir romandan parçalar

1928 senesi (Goncourt) mükâfatını Mösyö (Maurice Costantin Weyer)in "Bir adam mazisi üzerine eğiliyor,, isimli eseri kazandı. Fransada fevkalade rağbet kazanan bu eserden bir kaç sahife tercüme ediyoruz:

Kanadaya muhaceret eden "Monge,, ismindeki genç Fransız, hayvan beslediği Kanada çayırlarını terk ediyor ve ormanda yerleşerek çiftçi oluyor. Etrafında İrlandalı, İskoçyalı aileler var. Bu çiftlik şehirlerden çok uzaktadır. Monge İrlandalı bir kızı "Hannah,,ı sever. "Archer,, isminde bir İngiliz genci "Hannah,, ile nişanlıdır. "Hannah,, Monge için nişanı bozar. Kış gelmiştir. Monge, evlenmeden evvel, yerlilerden kürk satın almak için kızağı ile şimale hareket eder.

"Paul Durand,, ismindeki diğer bir Fransız, "Hannah,,ın hemşiresi ile nişanlıdır. (Paul)de onunla hareket eder. Avdette (Paul Durand) ölür, (Paul)ün ölümünü anlatan aşağıdaki parça, kita-

bahçe bozuntusu tozlu bir meydanın sonunda fahta perdelerden yapılmış bir ayrı daireye götürdüler. Küçük tahta bir kapıdan girilen bu daire bir aralık üzerine iki geçeli açılmış kapılar ile âdeta büyükçe bir deniz hamamını andırıyordu. Yapacak bir şey kalmamıştı. Hemen bu localara dağıldık.

ismail Hikmet

bını en güzel, en heyecanlı yerlerinden biridir.

Uyandığım zaman ateş sönmeye yüz tutmuştu, bir kaç kuru odun parçası, doğan günün yarı aydınlığında küçük mavi, portakal rengi alevler uçuşturdu.

(Paul)ün başı biraz ağırlaşmıştı: Magd! Ah, bu kız onu hakikaten kendine bendetmişti. "Gözleri hiç bir şey görmiyen adam! git, rüyada bile ahmak yüzünü göreceksin!... Ben biraz yemek istiyorum,,

Köpekler ihtimamla donmuş balıklarını dağıttım. Elinde kırbaç bekçi vazifesini görüyordum. Hayvanlar, en ufak dikkatsizliğimden derhal istifadeye amade bir surette, yan gözle beni gözetliyorlar ve hırsları parlıyorlardı. Penbe ağızlarında kurşuni renkte bir hamur parlıyordu. Köpekleri yedirdikten sonra ateşe bir kaç odun attım ve bir gün evvel terkettigimiz hamulemizi aramaya gittim.

Tam zamanında avdet ettim; ruzgâr, karı kazımaya oturmuş bir işçi gibi idi ve sert, yakıcı, ince bir toz alçaklarda

uçuyordu. Bu tozun biraz sonra yükseleceğini, arzın karlı satışından hayatı silip süpüreceğini biliyordu. İhtimal kurtlar da barınmak için karların içine gömülmek istiyceklerdi. Evet bu, yırtıcı ve zalim bir fırtına başlangıcı idi. İçimde uzak cetlerimin, kablettarih devirlerde, benim gibi soğuk, açlık ve yorgunlukla mücadele eden sert ateşli ruhu uyanıyordu... Onlar gibi ben de galip geliyordum... Ben de onların neslin-den idim...

Gözleri hâla görmeyen(Paul Durand)ı uyandırdım; mafifi, arkadaşım, ateşin ışığını müphem bir surette fark ettiğini söyledi. Harareti fazlaydı. İndirmek arzusuyla ona hafif fakat çok sıcak bir çay veriyordum. Ruzgâr, başlarımızın üzerinde kavakların beyaz iskeletlerini yorgunluktan iki büküm yaparken, ben de arkadaşım bu sıcak mayiden sunuyordum. Bu adam (ölüm) e kendini teslkimeden bir adamdı..

İstirap çekiyor mu idi? Beni temin etti. Yalnız kendini çok zayıf hissediyordu. Bana uzun uzun (Magd) dan bahsetti: Oou

ölüme karşı koyacak nokta budur!,, dedim. Ben de ona sevdiği kadından bahsettim. (Hannah ile evlenseydiniz sizinle ne iyi iki bacanak olurduk, dedi.

— Pek alâl! Seni ölümden kurtaracağım. Begün ölmeyeceksin diye düşündüm. Ve ona sıcak sıcak çayla karıştırılmış ikinci bir viski fincanı içirdim. Sonra onu kendi haline bıraktım, fakat bu fırtınalı havada arkadaşımı kurtarabilmem için üç gün ve üç gece uykumu feda etmem lâzımdır. İstedğim kadar yiyeceğim vardı ve bol bol sekersiz çay içiyordum. Zaman zaman uyukluyor ve arada sırada ateşe iki üç odun atıyordum.

Üçüncü günün akşamına doğru fırtına dindi. Bir gün evelden beri (Paul Durand) görmiye başlamıştı, harareti de düşmüştü. Yalnız kısıp kısıp öksürüyordu. İştahası da açılmıştı. Bir gün daha istirahat edeceğimizi söyledim. Fırtınanın dinmesinden is ifade ederek avlanmaya çıktım. Aradan yarım saat geçmeden meydanlık bir yere düştüm. Seyrek ağaçların en ince dalları keskin bir bahçıvan makası ile kırılmışı benziyordu. Bu civarda Kanada geyiklerinin bulunduğu alâmetti. Bir kavağa yaslanarak rüzgârın geldiği tarafa doğru kulak kabartıyordum. Gece çabuk bastıracaktı ve rüzgâr sü-kûnet bulduktan sonra geyiklerin, uzun açlık günleri arkasından aramaya çıkmaları ihtimâl dahilinde idi. Ümidim boşa çıkmadı. Biraz sonra uzak bir gürültü işittim. raketlerimi (*) çıkardım ve yarı belime kadar

karın içine gömülerek kulaklarımın gelen sese doğru yavaşça yol almaya başladım... Ses büyüdü, adeta sırtları yüklü adamlar sık çalıkların içinde ağır basan adımlarıyla yürüyorlardı. Sesin üzerime geldiğini bildiğim için yerimde hareketsiz kaldım, yavaşça sağ elimdeki eldiveni çıkardım.. Çeliğin soğuğu parmaklarımı ırdı; fakat ben öldürmek, yaşamak için ö'dürmek istiyordum. . Yarı karanlık içinde üç tane kocaman buynuz, kulakları geniş üç geyik başı göründü. yavaşça karabinamı kaldırdım ve ortada bulunanın alınına nişan aldım, Ateşin şiddetinden bütün vücudum sarsıldı. Hayvan hala ayakta hareketsiz duruyordu. Fakat birden vücudu sallandı, sarhoş bir adam haliyle öne doğru bir, iki, üç adım attı. Bu, çok hazin, aynı zamanda çok gülünç bir manzara idi: Üçüncü adımda durdu ve ansızın, ölümün şiddetli darbesi altında, öne doğru kaydı, diğer ikisini de vurabilirdim. Fakat böyle nafiye av yapmıyacak kadar vahşi idim; onlara hiç dokunmadım.

Yüzüm kana boyanmıştı. Biraz evel vurduğum hayvanın bir pıçak darbesile boynunu yarmış ve sıcak, insanın damarlarını tutuşturan kanını içmiştim. Kalbini, karaciğerini ihtimamla bir tarafa koyarak hayvanı parçaladım. Çiğer parçalarını tanımadığım bir lezzetle çiğniyordum.

Hayvanın derisine sardığım yirmi beş parça etle ateşin yanına geldim; sakın, yıldızlı ve oğuk gecede yemeğimi yedikten sonra köpeklerle, parçaladığım hayvanın yanına gittim

ve onlara bir saatlik bir ziyafet çektim. Onlar parçaları kemirirken kalçalarımın, karnımın doğru tatlı bir sıcaklık yayıyordu... Uzakta kurtlar uludu. Fakat köpekler cevap verdikleri için yaklaşmaya cesaret edemediler.

Ertesi gün şiddetli soğuk yaptığını hatırlıyorum. Fakat biz bunun farkında değildik, taze, sıcak et içimizde iptidai insanların basit evklrini uyandırmıştı, bir kaç saat uyuyalıldım. Çünkü (Paul Durand) in vaziyeti düzelmişti.

Bu ilt cagâhta dört gün durduktan sonra cenubu garbî istikametine doğru yürümeğe muvaffak olduk. Çiftliğe varmak için daha çok yolumuz vardı. Seri gitmek için yeniden canlanan köpekleri sıkıştırdım. Uzun mesafelerde mola veriyorduk. Akşam yemeğinde (Paul Durand) bana (Magd) den bahsediyordu.

Böylece, kelimelerin tılsımı ile (o'Molloy) çiftliği şimale, yüzlerce fersah uzaklara gelmişti. (Paul) (Magd) den bahsederken benim de hayalimde sevdiğim çiftlik yaşıyordu.. (Hannah) ilk defa çiftliği avlısında gördüğü elbiselerini giymişti... Elinde kovaları vardı...

Evet, bu kar çölünün ortasında bizimle beraberdi.

Günler böylece geçti. (Paul) bir kaç gündenbergi öksürüyordu. Bazan da boğuk boğuk nefes alıyordu. Sonraları tükürdükçe karın üzerinde kırmızı lekeler meydana oluyordu.

Ne yapmalıydı? Acaba zavallı arkadaşım vaziyetin vehametini keşfediyormuydu?

Dinlenmek için durduğumuz konak mahallinde (Paul) yemek

[*] Tenis raketi şeklinde kar üzerinde yürümeye mahsus bir alet.

Konya müzesinde :

Selçukîlerde taş tezyinatı

Selçukîler taş işçiliklerine çok ehemmiyet vermişlerdir. Bu gün Konyada tesadüf ettiğimiz Arslan Heykelleri, Selçukîler zamanında Mimarı eserlerin tezyini için kullanılmıştır. Muhtelif şekilde olan bu heykellerin arasında bir çoklarında Selçukî medeniyetinde evvelki devirlerde, yani hristiyanlar tarafından vücade getirilmiştir.

Selçukîler, Arslan Heykellerini, Selçukî Sultanlarının en büyüğü olan Kılınc Arslanın Sembolü olarak kabul etmişlerdir. Vaktile Konya kalesinde bulunan ve halen müzed- teşhir edil n bir Arslan Heykelinin ön ayakları arasında (Toğa)-lı, bir adam şekli görülür. Evvelce bu Arslanlar, ka'im mezarların tezyini için yapılmıştır. Buna iyi bir misalde, bir Arslanın, ev dmini anıran bir lâhit kapağı üzerinde ayakta duruyor olarak tasvir edilmiş olmasıdır. Oturan Arslanlar, ek eriya ön ayaklarla bir boğa başı tutmuş olarak işlenmiştir. Bu gibi Arslan Heykelleri Acemistanda da hü-

kümdar hanedanına mensup eşhasın mezarlarını tezyin etmiştir. Fakat burada bir boğa başile birlikte bulunmaları usul yerinen geçmemiştir.

* *

yemek istiyordu. Zayıf elmacık kemiklerini kızartan o küçük öksürükten sonra ağzına kan geliyordu. Kolunun tersiyle ağzını sildi ve birden başını kolları arasına alarak hıçkırdı...

Muhtazır bir adamın başında beklemek hiç de latif olmayan bir şeydir. Fakat bu buz deryası içinde ölümle baş başa bulunmak içini dehşetle titretiyordu. Ortalık karardığı zaman öldükten sonra vücudunu bu ıssız yerlerde bırakmamamı vadedtirdi, sonra birden susdu. O zaman hayaletlerle uğraştı ve

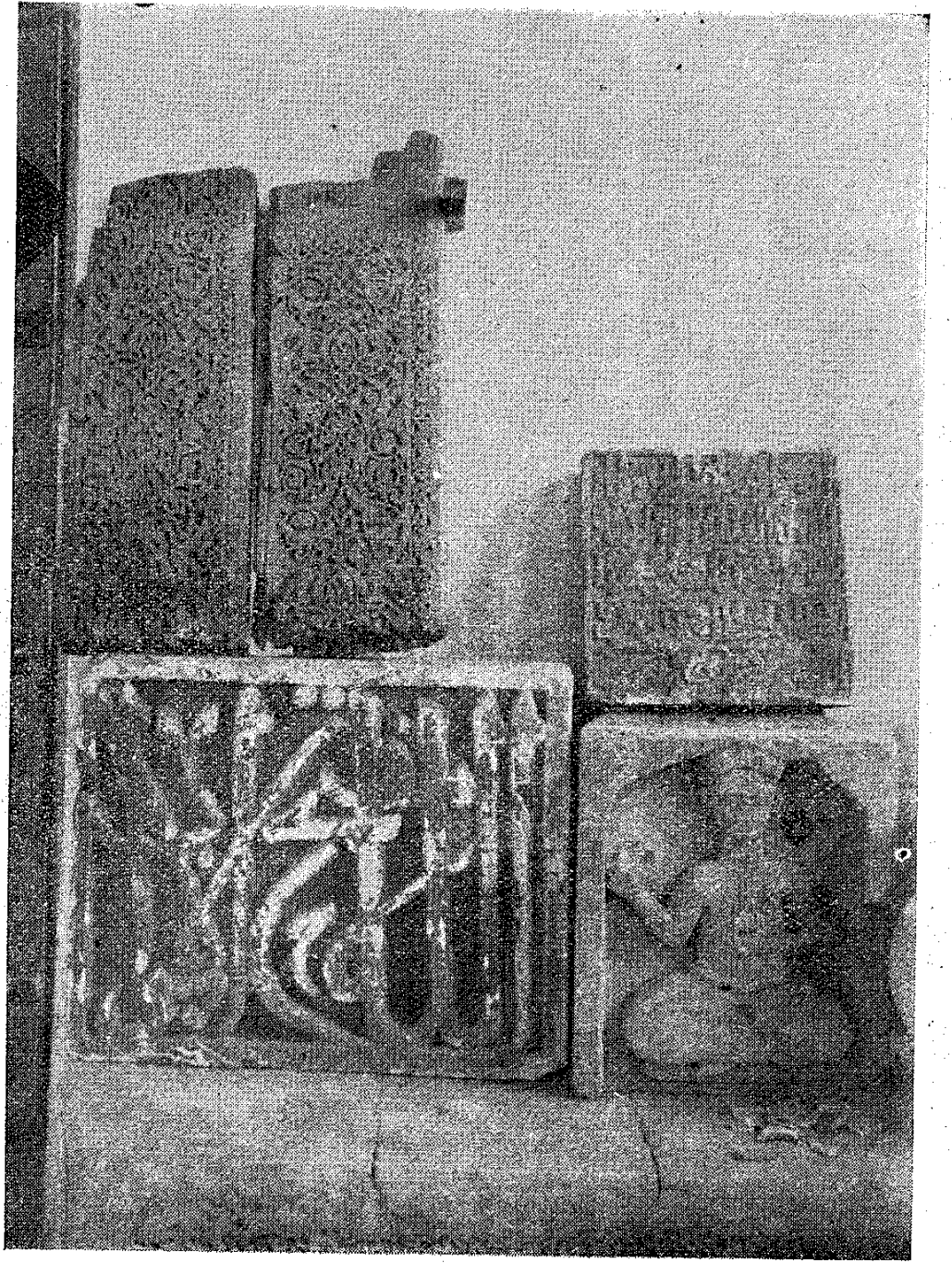
Konya müzesinde olan ve taş üzerine hâkk edilmiş çifte başlı kartal. Genişliği 1,16; yüksekliği 0,92.

Bu taş, iht malki şimdi mevcut olmayan şehrin bir kapusu

yar sesle namer'i insalara hitap etmeğe başladı. Annesiyle, büyük annesiyle, ve büyük babasıyla konuştuğunu duyuyordu. Sabaha doğru hurlamağa başladı. Ateşe bir kucak çalı çırpı attım. ışığında göğsünün durmadan kalkıp nediğini görüyordum; birden köpeklerden biri ulumaya başladı, diğerleri de onu taklit ettiler.

Kutup yıldızı tarafından doğru bir ayı bağırdı, uzakta bir kurt uzun uzun uludu.

Tercüme eden
Bedrettin

Konya müzesinde bir köşe

üzerindeydi. Bu kabil örneklere ekseriya küçük Asya da Hitt eserleri üzerinde de tesadüf edilir. Aynı şekiller paraların üzerlerindeki tezyinata da ilk vasıta olmuştur. Süriye'de, Mesabotamya'da, Ermenistan'da ve me elı Kahire duvarlarında, Diyarıbekir, Ani'de ve bilhassa kurunu vusta'nın 12-13 ci asrına ait abidelerinde çifte başlı kartallarla karşılaşıldığı gibi, yine aynı devirdeki şark eserleri arasında ve Boruns mamulâtı üzerinde de görülmektedir.

* *

Konya müzesinde iki insan resmi mahkûk bir taş. Uzunluğu 0,54; genişliği 0,47.

Bu taş vaktile Rum kabristanlığında bulunmuş olup mezar taş olarak kullanıldığı arkasın-